STUK 694 (2017-2018) – Nr.1

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2017-2018 20 DECEMBER 2017

TERREINBEZOEK

vzw Vrienden van het Huizeke

SAMENVATTEND VERSLAG

namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Hannelore GOEMAN

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:
Vaste leden: mevrouw Liesbet Dhaene, voorzitter, mevrouw Hannelore Goeman, mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Arnaud Verstraete, mevrouw Khadija Zamouri

Dames en heren,

Op woensdag 20 december 2017 brachten de leden van de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin een studiebezoek aan de vzw Vrienden van het Huizeke, Vossenplein 23 te 1000 Brussel.

De commissieleden werden ontvangen door mevrouw Kris Raemdonck, coördinator, Marisa Mendoza, Liselot De Groote, schoolpoortwerksters en Ann Milis, buurtwerkster. De heer Wim Van den Brulle, coördinator van de Sint-Lukasbasisschool in Schaarbeek, woonde de vergadering bij om de ervaringen vanuit het onderwijs toe te lichten.

1. Toelichting door mevrouw Kris Raemdonck, coördinator

De Vrienden van het Huizeke bestaan meer dan 30 jaar. Oorspronkelijk was het louter een vrijwilligersorganisatie. Nu zijn er eveneens een aantal werknemers in dienst. Na de stemming van het Vlaams armoededecreet heeft de vzw een financiering aangevraagd als vereniging waar armen het woord nemen. De keuze werd gemaakt om de werking te focussen op het thema onderwijs en armoede.

Rond 2005 stelden bezoekers van het buurthuis regelmatig de vraag naar Nederlandstalige huiswerkbegeleiding voor hun kinderen. Een analyse maakte duidelijk dat er een onderliggende vraag bestond naar ondersteuning in verband met verschillende situationele randfactoren die de schoolresultaten van kinderen positief kunnen beïnvloeden. Huiswerkbegeleiding was als het ware de *trigger* om een oudergroep op te richten, die op regelmatige basis bijeenkomt en onderwerpen bespreekt die te maken hebben met onderwijs.

Uit die bijeenkomsten heeft de organisatie geleerd dat er in de oudergroep heel weinig kennis bestond en bestaat over het onderwijs. Tegelijk viel op dat er in onderwijsmiddens heel veel vragen bestonden en bestaan over de manier waarop men ouders kan bereiken. Daar is de ervaring dat ouders die het meest zouden moeten bereikt worden door de school, heel moeilijk betrokken worden.

De werking is opgestart in de Sint-Jorisschool in Brussel, waar er kinderen van bezoekers van het buurthuis schoolliepen. De directie van de kleuterschool liet het buurthuis weten dat er positieve gedragsveranderingen vastgesteld werd bij kinderen van wie de ouders de oudergroep frequenteerden. De school vroeg zich af wat de Vrienden van het Huizeke concreet deden om die resultaten te behalen.

De focus van de werking ligt in hoofdzaak op het ontstressen van de ouders.

Ouders die in armoede leven zijn constant bezig met overleven, wat op alle aspecten van het leven een zeer zware druk legt: vaak wonen ze slecht, eten ze slecht, hebben ze gezondheidsproblemen, taalproblemen, weinig sociale contacten, etc. De school is voor hen de plek waaraan ze hun kinderen toevertrouwen, in handen van deskundigen die instaan voor de opvoeding en ontwikkeling. De school betekent voor hen een verlichting voor wat betreft de opvoeding van hun kinderen.

Uit de combinatie van die verschillenden elementen besloot het buurthuis dat het niet voldoende is om alleen met de kinderen te werken. De kinderen gaan immers zelf ook gebukt onder de

zorgen van hun ouders, terwijl ze niet in staat zijn om daarop in te spelen. De spanningen die dat teweegbrengt uit zich dan onder meer in gedragsproblemen op school.

Om de ouders effectief te kunnen bereiken is gekozen om zelf naar de schoolpoort te gaan.

Op een vraag van **commissielid Arnaud Verstraete (Groen)** antwoordt **de coördinator** dat de schoolpoortwerking in 2015 van gestart is met 1 deeltijdse ervaringsdeskundige en 1 deeltijdse hulpverlener. Het is niet de bedoeling om alle problemen aan de schoolpoort op te lossen, maar wel om toe te leiden naar de gepaste hulpverlening.

De ervaringsdeskundige werd gefinancierd via de middelen voor de erkenning als vereniging waar armen het woord nemen. De financiën om de hulpverlener te betalen zijn verzameld via bedelacties en door te putten uit de eigen middelen. Ann Wilis en Marisa Mendoza vormen sindsdien een tandem die ingezet wordt in de Sint-Jorisschool. Zij benadrukken dat het noodzakelijk is om op een bepaalde plaats altijd met dezelfde mensen te werken. Tegelijk wijzen zij erop dat de aanwezigheid van een ervaringsdeskundige drempelverlagend werkt.

In 2016 kende het Kinderarmoedefonds middelen toe om het loon van mevrouw Marisa Mendoza. Dankzij de steun van het Koningin Paolafonds kan zij tot het einde van het schooljaar in dienst blijven.

Bij de VGC is de organisatie gaan aankloppen bij de directies Welzijn en Onderwijs. Maar tot op heden is het resultaat negatief. Als reden wordt onder andere aangehaald dat dit eigenlijk een taak is voor het CAW, terwijl het CAW geen interesse heeft. Tegelijk wordt er vanuit Welzijn gekeken in de richting van Onderwijs en omgekeerd.

Naar aanleiding van de vraag van **de heer Arnaud Verstraete (Groen)** over de kostprijs om een tandem (halftijdse schoolpoortwerker en halftijdse ervaringsdeskundige) tewerk te stellen, antwoordt de coördinator dat er hiervoor 52.000 euro per jaar nodig is.

De Vrienden van het Huizeke stellen momenteel een OCMW-medewerker in het kader van artikel 60 tewerk, wat de kostprijs drukt (800 euro per maand). Een tewerkstelling in het kader van artikel 60 is steeds tijdelijk en vraagt eveneens begeleiding vanuit het kader.

Als antwoord op een vraag van **commissielid Hannelore Goeman (sp.a)** verduidelijkt **mevrouw Kris Raemdonck** waarom de Vrienden van het Huizeke eveneens actief zijn met de schoolpoortwerking in Schaarbeek: de Sint-Lukasbasisschool stelde expliciet de vraag aan buurthuis De Schakel, die niet over de nodige middelen beschikte om hierop in te gaan.

De werking op beide sites heeft er wel voor gezorgd dat de Vrienden van het Huizeke deskundigheid hebben opgebouwd, waarmee ze in de toekomst graag andere schoolpoortinitiatieven zouden willen ondersteunen en coachen.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a) vraagt op welke manier de medewerkers hun tijd invullen tussen de schoolpoortmomenten.

De coördinator legt uit dat de schoolpoortmomenten beperkt zijn tot de ochtenden: dat is het ogenblik waarop de meeste ouders bereikt worden. Na de schoolpoort gebruiken de medewerkers hun tijd om de gemaakte afspraken met de ouders op te volgen: meegaan naar

diensten, vergaderen met andere diensten, terugkoppeling naar het buurthuis, en dergelijke meer.

Per schoolpoort zijn er telkens 2 deeltijdse medewerkers als tandem aan het werk, antwoordt de spreekster op een vraag van **commissielid Brigitte Grouwels (CD&V)**. Gelet op de aard van het werk wordt bij sollicitaties expliciet gevraagd of er bewust gekozen wordt om deeltijds te werken. Dergelijke vereiste is opgenomen in de profielomschrijving van de medewerkers.

Commissielid Brigitte Grouwels (CD&V) heeft bedenkingen bij de uitspraak dat het CAW geen belangstelling heeft om de schoolpoortwerking op te nemen. Volgens haar is dat toch een problematiek die binnen het opdrachtenpakket van een CAW valt.

Coördinator Wim Van den Brulle legt uit dat hij 6 jaar geleden de vraag voor schoolpoortwerking gesteld heeft aan het Brusselse CAW. Hun antwoord was dat zij niet outreachend werken. Daarna werd buurthuis De Schakel gecontacteerd, maar zij beschikten niet over de nodige *know-how* om deze taak op te nemen. Vandaar dat de Sint-Lukasbasisschool uit Schaarbeek samenwerkt met De Vrienden van het Huizeke.

De spreker benadrukt dat er een torenhoge muur bestaat tussen de domeinen Onderwijs en Welzijn: het CAW wil wel ouders ontvangen en begeleiden, maar gaat niet naar de scholen om problemen aan te pakken. Terwijl de ervaring op school leert dat de ouders met hun problemen naar school komen, maar niet naar een CAW stappen.

De coördinator verduidelijkt dat er hierover overleg geweest is met het CAW en met de VGC-kabinetten. Maar dit heeft geen positief resultaat opgeleverd.

Zij wijst er eveneens op dat een samenwerkingsovereenkomst tussen de Vrienden van het Huizeke en het toenmalig CAW Archipel, waarbij zij vanuit het CAW deeltijds gedetacheerd is naar de Vrienden van het Huizeke, vanaf 2018 afloopt.

De coördinator van de Sint-Lukasbasisschool vult aan dat hij gecontacteerd werd door het CAW die op zoek was naar een bezoekruimte voor kinderen van gescheiden ouders. De school wil hier op ingaan als het CAW eveneens een werking ontplooit naar de school toe, wat niet het geval was.

Commissielid Hannelore Goeman (sp.a) maakt de bedenking dat er een tendens is om zich terug te plooien op eigen werken: er zijn verschillende gevallen waarbij het CAW gedetacheerde medewerkers terugroept.

Commissielid Brigitte Grouwels (CD&V) merkt op dat outreachend werken toch een opdracht is van de CAW's.

Mevrouw Kris Raemdonck bevestigt dat, maar zegt dat de CAW's zelf bepalen hoe ze die taak invullen. In Brussel is de keuze gemaakt om die opdracht niet uit te voeren met het onderwijs. Concreet betekent dit dat per 1 januari 2018 de Vrienden van het Huizeke en de schoolpoortwerking hun coördinator kwijt zijn.

Op de een vraag van **commissielid Khadija Zamouri (Open Vld)** antwoordt **de coördinator** dat het directie Onderwijs niet ingaat op de vraag op de schoolpoortwerking te ondersteunen omdat dit volgens hen door het beleidsdomein Welzijn moet gefinancierd worden. Bij het beleidsdomein Welzijn luidt het antwoord dat het bij Onderwijs hoort, terwijl het eigenlijk bij beide thuishoort.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld) wil eveneens weten wat de Sint-Jorisschool concreet doet naar ouders toe.

Mevrouw Ann Milis legt uit dat er verschillende zaken georganiseerd worden. Elke vrijdag komen de ouders van de kleuters bijeen 'op de koffie' en elke maandag de ouders van kinderen van de lagere school. Op die momenten zijn ook de leerkrachten en de directie aanwezig. De schoolpoortwerkers begeleiden de ouders naar die sessies. Zij schetst eveneens enkele situaties waarbij ouders ondersteund worden om, onder meer tijdens die momenten, hun problemen aan te pakken.

Daarnaast is er vanaf dit jaar voor gekozen om de ouders de kinderen te laten begeleiden tot in de klas, in plaats van hen achter te laten op de speelplaats waar ze rijen moesten vormen. Dat verlaagt de drempel om in gesprek te gaan met de leerkrachten. Tegelijk zien ouders wat er gebeurt in de klas. Bij uitstappen worden de ouders uitgenodigd om mee te gaan en 2 ouders werden aangeworven om toezicht te houden tijdens de speeltijden en de eetmomenten.

Schoolcoördinator Wim Van den Brulle benadrukt dat net door de schoolpoortwerkers die ouders bereikt worden die anders door de mazen van het net glippen: ouders die met complexe problemen geconfronteerd worden komen meestal niet spontaan daarover praten of hulp vragen. Er bestaat immers een enorme schroom om met problemen naar een leerkracht te stappen.

Mevrouw Ann Wilis is van mening dat door de methodiek van de schoolpoortwerking 2 werelden elkaar ontmoeten die onbekend zijn voor elkaar: enerzijds is er de wereld van de middenklasse, anderzijds de wereld van de mensen die in armoede leven.

De coördinator vult aan dat ook de deskundigheid een belangrijke factor is: leerkrachten zijn niet opgeleid als hulpverleners, net zoals welzijnswerkers geen onderwijzers zijn.

Verder gaat zij dieper in op de vraag van **commissielid Khadija Zamouri (Open Vld)** over de samenwerking met het Onderwijscentrum Brussel (OCB). De Vrienden van het Huizeke werken onder meer mee aan de vormingen rond armoede voor leerkrachten.

De coördinator antwoordt op de vraag van **commissielid Hannelore Goeman (sp.a**) dat in het jaarverslag vermeld wordt hoeveel personen er jaarlijks bereikt worden en met welke problematieken de werking geconfronteerd wordt. Vanaf dit jaar wordt eveneens gemeten welke effecten de werking heeft bij de ouders. Via de scholen wordt nagegaan of de werking zichtbaar invloed heeft op het gedrag van de kinderen.

De resultaten van de schoolpoortwerking worden weergegeven via de film "*Dat de stemmen gehoord worden"*.

Alvorens van gedachten te wissen, krijgen de commissieleden de film te zien.

2. Gedachtenwisseling

De coördinator en een schoolpoortwerkster leggen uit dat, afhankelijk van de problematiek, de kinderen bij de schoolpoortgesprekken soms aanwezig kunnen zijn. Bij verdere begeleiding van de ouders worden de kinderen meestal niet betrokken. De kinderen weten en begrijpen dat de schoolpoortwerkers er voor hun ouders zijn. Hoe, wanneer en op welke manier de begeleiding of hulpverlening ingevuld wordt, gebeurt meestal met de ouders alleen.

Mevrouw Marisa Mendoza vertelt dat het heel belangrijk is om alle dagen aanwezig te zijn aan de schoolpoort. De dagelijkse natuurlijke begroeting is vaak de stimulans om met de werkers te spreken en problemen aan te kaarten. **Mevrouw Ann Wilis** benadrukt dat het menselijk contact, gaande van een hand tot een knuffel, enorm belangrijk is om drempels weg te werken. Zij probeert de ouders ook in hun eigen taal te begroeten.

De coördinator legt uit dat net dat soort competenties en attitudes de specificiteit van de schoolpoortwerking uitmaken. Het is de bedoeling om deze kennis en vaardigheden - die niet aangeleerd worden in de sociale school - te delen met andere, nieuwe schoolpoortwerkers.

Commissielid Arnaud Verstraete (Groen) merkt op dat de bedoeling van het werkbezoek de voorbereiding is van een debat in de Raad. Hiervoor zijn de middelen en de resultaten belangrijk.

In 2016 waren er 271 individuele schoolpoortcontacten, legt **de coördinator** uit. Een aantal contacten waren louter informatief en administratief: de inschrijvingsprocedure, schooltoelage, schooldocumenten en brieven. Daarnaast waren er een aantal doorverwijzingen, waarvan veel naar bijzondere jeugdzorg. Er zijn de huisbezoeken en ondersteuning van de ouders bij overleg met CLB, oudercontacten, OCMW, jeugdrechtbank, zorgcoördinator, etc.

Waarschijnlijk zullen er in 2017 veel meer contacten zijn, omdat er vanaf dit jaar met 2 aparte tandems gewerkt wordt. Hierdoor zijn er dagelijks schoolpoortcontacten, terwijl dat in 2016 alternerend was tussen beide scholen.

Schoolpoortwerkster Ann Wilis vult de resultaten inhoudelijk aan met succesverhalen van een aantal ouders, die in het begin teruggetrokken reageerden en nu assertief op zoek gaan naar secundaire scholen en contacten leggen met diverse diensten.

Wim Van de Brulle legt uit dat de resultaten moeten onderzocht worden aan de hand van het aantal indicatorleerlingen dat in begeleiding zit en hun leerresultaten. De school beschikt niet over die informatie omdat de privacy van de gezinnen moet gerespecteerd worden. Er is een samenwerking met de Vrienden van het Huizeke, maar de school volgt niet expliciet op welke manier gezinnen begeleid worden.

Hij gaat dieper in op een voorbeeld van een kind dat begeleid wordt in het kader van taalachterstand. De schoolpoortwerkers hebben in het begin de ouders vergezeld naar hulpverleningsinstanties. Door de begeleiding van de schoolpoortwerkers is gepaste hulp gevonden en worden nu positieve resultaten geboekt.

Een ander voorbeeld gaat over een kind met gedragsstoornissen, waar dank zij de begeleiding van de schoolpoortwerkers verbetering merkbaar is.

Commissielid Hannelore Goeman (sp.a) wil weten wat de verhouding is van de schoolpoortwerkers tot de zorgleerkracht. De functie van zorgleerkracht is destijds in het leven geroepen om op school tijd en ruimte vrij te maken voor kinderen met bijzondere noden.

Mevrouw Melisa Mendosa legt uit dat er maandelijks een zorgoverleg georganiseerd wordt met de zorgleerkracht. Op dat overleg worden de verschillende trajecten besproken en worden afspraken gemaakt over wie welke stappen zal ondernemen.

Als besluit stellen de commissieleden dat een belangrijke meerwaarde van de school-poortwerking het bouwen van bruggen is tussen mensen in problemen en de verschillende hulpverleningsinstanties.

Hannelore GOEMAN	Liesbet DHAENE
verslaggever	voorzitter